

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1462

Vragen van het lid **Simons** (BIJ1) aan de Minister van Rechtsbescherming over *het artikel «Jeugdzorgkenner: Kans op terugplaatsing kinderen toeslagenouders «vrijwel nihil»»* (ingezonden 15 december 2021).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming), mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 26 januari 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 1246.

Vraag 1

Waarom bent u niet ingegaan op het dringende verzoek van de toeslagenouders om zo snel mogelijk een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar mogelijke terugplaatsing van kinderen, en zet u in plaats daarvan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid in die mogelijk niet onafhankelijk zijn richting toeslagenouders en wantrouwen bij de gedupeerden opwekken?¹

Antwoord 1

De inspecties zullen zich met hun onderzoek richten op het functioneren van de keten en haar taakuitvoering. De inspecties gaan (1) in kaart brengen of gedupeerde gezinnen vaker dan andere gezinnen (en dus disproportioneel) te maken kregen met de jeugdbescherming. Vervolgens zullen de inspecties (2) nagaan waarom gedupeerde gezinnen (al dan niet disproportioneel) te maken kregen met de jeugdbescherming en of en hoe dit redelijkerwijs voorkomen had kunnen worden. Zij zullen in hun onderzoek geen uitspraken doen over of een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing in individuele situaties terecht is verzocht of opgelegd. Evenmin onderzoeken zij de mogelijkheden voor terugplaatsing van kinderen die uit huis zijn geplaatst. Meer informatie over het onderzoek is te vinden in de aankondiging van het onderzoeksprogramma van de inspecties.²

De inspecties zijn onafhankelijk en beschikken over de noodzakelijke bevoegdheden, deskundigheid, onafhankelijkheid en mogelijkheden om de werking van de jeugdbeschermingsketen grondig te onderzoeken. Bovendien zullen de inspecties na afronding van hun onderzoek de uitvoering van de

¹ Algemeen Dagblad, 6 december 2021, «Jeugdzorgkenner: Kans op terugplaatsing kinderen toeslagenouders «vrijwel nihil»»

² Raadpleegbaar via: Inspecties onderzoeken hoe jeugdbescherming omging met gedupeerde gezinnen toeslagenaffaire | Nieuws | Inspectie Justitie en Veiligheid

aanbevelingen kritisch volgen en daarover zo nodig opnieuw rapporteren. Dit vinden wij zeer waardevol.

Op 19 januari 2022 is tijdens het debat over de regeringsverklaring door de Minister-President toegezegd dat uw Kamer medio februari per brief nader zal worden geïnformeerd over het onderzoek van de inspecties.

Vraag 2

Op welke wijze kunt u de daadwerkelijke onafhankelijkheid van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid garanderen?

Antwoord 2

De noodzaak van onafhankelijk onderzoek staat buiten kijf. Het is begrijpelijk dat gedupeerde ouders en Kamerleden hier aandacht voor vragen. Om de onafhankelijkheid van rijksinspecties te waarborgen zijn de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties opgesteld. In de Aanwijzingen is bepaald dat de beleidsverantwoordelijk Minister de inhoud van de taakuitoefening van de inspecties niet mag beïnvloeden. Zo mag de Minister de inspecties er niet van weerhouden een bepaald onderzoek of toezicht wel of niet uit te voeren, mag niet ingegrepen worden in de bevindingen of oordelen die uit een toezicht of onderzoek volgen. Een Minister kan openbaarmaking van bevindingen van de inspectie ook niet tegenhouden ingevolge de Aanwijzingen.

De inspecties voeren toezicht uit op de bredere jeugdketen en zijn daar geen onderdeel van. Zij onderzoeken waar zich risico's voordoen, waar het goed gaat en waar het beter kan. In die hoedanigheid hebben de inspecties al laten zien dat zij er niet voor terugdeinzen kritisch te zijn over de jeugdbeschermingsketen, zoals in het rapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd (2019).³ Dit laat zien dat de inspecties hun taak als toezichthouder van de keten onafhankelijk en kritisch uitvoeren.

Voor dit specifieke onderzoek hebben de inspecties aangegeven dat zij vanwege het grote belang ervan aanvullende kritische tegenspraak organiseren, zoals zij dat bij enkele eerdere onderzoeken ook hebben gedaan. Dat doen zij door zich op belangrijke momenten in het onderzoek te laten adviseren door externen. Zo gaan de inspecties bij het opzetten en uitvoeren van het onderzoek gedupeerden betrekken en daarnaast ook deskundigen uit de wetenschap en vanuit diverse relevante instanties en instituten. Bijvoorbeeld op het gebied van het (non-discriminatie) recht en de jeugdbescherming. Ook zullen de inspecties actief communiceren (via hun website) over de processtappen die zij nemen in het onderzoek. Zo hebben de inspecties op 17 januari 2022 het onderzoeksprogramma «Hoe ging de Jeugdbescherming om met gezinnen gedupeerd door de Toeslagenaffaire» aangekondigd, waarin onder andere ook wordt ingegaan op het betrekken van gedupeerden.⁴ Zoals bij de beantwoording van vraag 1 is toegelicht, zal uw Kamer medio februari nader geïnformeerd worden over het onderzoek door de inspecties.

Vraag 3

Bent u op de hoogte van het feit dat de lange duur van het nu voorgestelde onderzoek onherstelbare schade aan gezinnen dreigt te veroorzaken, wegens het grote risico op het verstrijken van de termijn voor terugplaatsing na onterechte uithuisplaatsing – welke niet voor niets als richtlijn is opgenomen?

Antwoord 3

De uitkomst van het onderzoek van de inspecties wordt niet afgewacht om extra hulp en ondersteuning aan de getroffen gezinnen te bieden. De duur van dat onderzoek vormt daarmee geen risico op het verstrijken van de aanvaardbare termijn.

³ Zie bijvoorbeeld het rapport van de inspecties van november 2019: Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

⁴ Raadpleegbaar via: Inspecties onderzoeken hoe jeugdbescherming omging met gedupeerde gezinnen toeslagenaffaire | Nieuws | Inspectie Justitie en Veiligheid

Vraag 4

Welke acties gaat u ondernemen om de betrokken ouders in deze situatie direct te ondersteunen, uitgaande van uw reactie op het artikel waarin u stelt dat er niet wordt gewacht op de uitkomst van het onderzoek om de betrokken ouders hulp en ondersteuning te bieden? Gaat u in navolging hiervan ook hulp en ondersteuning bieden aan de betrokken kinderen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke vormen van hulp en ondersteuning zal aan hen worden geboden?

Antwoord 4

De aanpak die we op dit moment aan het ontwikkelen en toetsen zijn, voorziet in de individuele ondersteuning van betrokken ouders en kinderen. We hebben uw Kamer op 26 november 2021 geïnformeerd over het doel en de uitgangspunten van deze aanpak, alsmede over de inzet van het landelijke ondersteuningsteam.⁵ Ik verwijs u graag naar deze brief. In de brief die de Minister-President in het debat over de regeringsverklaring heeft toegezegd voor medio februari zullen wij u nader informeren over de invulling van de extra ondersteuning voor ouders en kinderen en de stand van zaken van de voorbereiding.

Wij richten ons erop dat de extra ondersteuning aan het begin van het tweede kwartaal landelijk beschikbaar is. Vooruitlopend daarop kunnen ouders en kinderen die extra ondersteuning willen nu al terecht bij het bestaande aanspreekpunt bij hun gemeente voor brede ondersteuning op de vijf leefgebieden (wonen, werk/opleiding, gezin, geldzaken en zorg). Zij kunnen ook naar hun jeugdbeschermer of, indien bij het gezin betrokken, de Raad voor de Kinderbescherming. Ouders en kinderen kunnen daarnaast gebruik maken van een vertrouwenspersoon van de Stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ).

Kinderen van gedupeerde ouders kunnen eveneens gebruik maken van de ondersteuning door het ondersteuningsteam dat wij aan het inrichten zijn. Voor overige ondersteuning aan deze kinderen sluiten wij aan bij de initiatieven van de Staatssecretaris voor Toeslagen en Douane.

Vraag 5

Op welke wijze werkt u eraan om de problemen binnen jeugdzorg aan te pakken, zoals u stelt in reactie op het artikel?

Antwoord 5

Alle kinderen, jongeren en gezinnen verdienen het om tijdig passende hulp en bescherming te krijgen wanneer zij die nodig hebben. Helaas ontvangen nog niet alle kinderen goede zorg. Over de voortgang van de aanpak om de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te verbeteren hebben wij u ter voorbereiding op het Wetgevingsoverleg Jeugd van 29 november 2021 uitgebreid geïnformeerd bij brief van 22 november 2021.⁶

Samen met cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten wordt eraan gewerkt om kinderen en gezinnen die zorg nodig hebben beter te kunnen helpen, zoals:

- de inspanningen die zijn gedaan in het programma Zorg voor de Jeugd, waaronder het investeren in de aanpak van complexe casuïstiek met behulp van de inzet van de regionale expertteams en de bovenregionale expertisecentra;
- voor het vereenvoudigen en verbeteren van de jeugdbeschermingsketen is het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming ontwikkeld, dat we beproeven in een aantal proeftuinen;
- het wetsvoorstel «Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen» dat in voorbereiding is om de beschikbaarheid van specialistische vormen van jeugdhulp beter te borgen;
- om te zorgen dat kinderen met een gerechtelijke maatregel tijdige jeugdbescherming/jeugdreclassering krijgen en waar nodig passende jeugdhulp zetten gemeenten, aanbieders en gecertificeerde instellingen in op de doorbraakaanpak. Het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd

⁵ Kamerstuk 31 066, nr. 921

⁶ Kamerstuk 31 839, nr. 812

- heeft hierbij ondersteund en regio's hebben hiervoor in 2021 incidentele financiering ondersteuning ontvangen;
- aanvullend op de zorgbrede aanpak om de arbeidsmarkt te verbeteren werken Jeugdzorg Nederland, FNV en CNV samen met ons aan de Arbeidsmarktafel Jeugd;
 - om te komen tot betere en tijdige zorg en ondersteuning op de juiste plek en een beter beheersbaar (en daarmee duurzaam) jeugdhulpstelsel wordt gewerkt aan de Hervormingsagenda Jeugd.

Vraag 6

Bent u bereid om uw recente Kamerbrief aan te passen zodat er op zeer korte termijn door een onafhankelijke commissie onderzoek kan worden gedaan naar terugplaatsing van onterecht uit huis geplaatste kinderen van toeslagenuouders? Zo nee, waarom niet?⁷

Antwoord 6

Ik verwijs u hiervoor naar het antwoord op vraag 2.

Vraag 7

Welke acties gaat u ondernemen om de schade die de staat heeft toegebracht aan uit huis geplaatste kinderen van toeslagenuouders zoveel mogelijk te herstellen? Indien geen acties, waarom niet?

Antwoord 7

Zoals bij de beantwoording van vraag 4 is toegelicht, zal er ook voor kinderen van gedupeerde ouders die te maken hebben (gehad) met een uithuisplaatsing door het ondersteuningsteam extra ondersteuning worden geboden. Daarnaast wordt in het kader van brede hersteloperatie van de Staatssecretaris van Toeslagen en Douane gezien hoe kinderen naast de reeds toegezegde financiële compensatie ook nog op andere wijzen ondersteund kunnen worden.

Vraag 8

Welke andere herstelacties of compensaties gaat u bieden aan de toeslagenuouders die hun kinderen uit huis geplaatst hebben zien worden?

Antwoord 8

De Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) biedt aan alle gedupeerde ouders een eerste financieel herstel via de Catshuisregeling (€ 30.000,-). Ouders die recht hebben op een hoger bedrag krijgen dat na een integrale beoordeling. Eventueel kan na een verzoek van de gedupeerde ouder aan de Commissie Werkelijke Schade een additioneel bedrag uitgekeerd worden. Een vergoeding voor schade die gedupeerde ouders hebben geleden ten gevolge van een uithuisplaatsing die direct of indirect het gevolg is van de problemen met de kinderopvangtoeslag, kan ook via deze route worden verzocht.

⁷ Kamerstuk 31 066, nr. 921